Ե. 6652 1892 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 17 ԲԱԶՄԱՐ ԻՐԹԷՍԻ 32 ԻՆԱՄԻ ՍԿԻԶԲ ԱՌԱՋ. 1892 ՓԵՏՐՎԱՐ 29 ԲԱԶՄԱՐ ԻՐԹԷՍԻ Ե. 6652

Մասիսի Էջերեան

ԳԻՆԸ 40 ԳԻՆԸ 40

مطبعه وادارەخانەسی
استانبولده کوچکجی خانده آلتقاده
واقع ۲۲ و ۲۳ نومرولو مغازەلر.

Իսթանպոլտա, Գիւրգենի խանընտա,
ալթ գաթտա վագը 21 վէ 23 նիւմէրոլու
մաղազալար.

منظومهٔ افکار
صاحبی امتیاز و مدیر مسئولی
قره‌بت یانوسیان

ԷՋԵՐՈՒ ՊԱՏԱՌԷԹԱՆ

Բարեպաշտ Իգնատիոս Մէճիտ 7
Սրբանպոլ Իլին 6
Օգոստոս Լուսաբերէն կամ պակաս տիր

ՆԱԶԳԱՏԵՒՆ

Ս. Երուսաղէմ Բաթրիգի Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Արքեպիսկոպոս վէ Էրզրում Պատր. Փոխանորդու վէ Էտիրնէ առաջնորդու Տ. Ղևոնդ վէ Տ. Մեսրոպ Եպիսկոպոսլար վէ Մուշ առաջնորդու Տ. Ներսէս Մ. Վրդ. Ս. Պատրիարք Հայրենին իմն չէրիֆլէրի եէվմի մախսուսունու թէպրիք իմիշ օլտուղլարընտան, միւ թէպրիք իմիշ չարիկ Հայր. Թարաֆընտան տախի պա թէլէկրաֆ պէեանը մէճմուանիէթ վէ արդը թէշէքքիւր գելընմէյ տիր։

Լէվանտ Հէրալտտա օգուտնտուղունա կէօրէ, ապտէմէ Էջմիածինտէնէֆի իտարէյն Տ. Սուքիաս վէ Տ. Ներսէս Եպիսկոպոսլար էսպապը նէֆի ու թէպիտիլէրինին թահգիգընը Ռուս հիւքիւմէթինտէն թապէպ իմիշ օլտուղլարընտան, պունլար Բէթրսպուրկտա թահթը մուհաքէմէյէ ալընմըշլար կիպի թահգիգը մայտան զրմընտա հիւքիւմէթ թարաֆընտան Գավգասիա պիր մէճմուրու մախսուս տախի կէօնտէրիլմիշ տիր։

Թիֆլիստէն եազըլտըգընա կէօրէ, նէթիճէյի թահգիգատ միւմայիլէյհիւմ էքսարքոսպարընը լէհինտէ օլաճաղը մէճմուլ իմիշ։

Թիֆլիզ Հայլարբմրդտան Պ. Գէորգ Փիրիդնէան, պու տէֆա վէֆատ իմիշ, վէ մագսէտի իսայրիէյէ վէ Ռուսիի տաբի պաղը մէքթէպլէրիմիզէ 22.500 ռուպլի թէրք զ. վասիէթ իմիշ տիր։

Եէ իգաբու հարիգզէտէկեանընա ի. եանէ թէվզի իմիշ իշիւն, Գատրքէօյ Հայ գատընլարընտան միւրէքքէպ պիր գօմիսիօն թէշէքքիլ իմիշ, վէ քէնտի պէյնլէրինտէ էրէնիճէ էշա թօրլարդ, Եէնիգաբու Թաղ. Խորհուրդունա իրսալ իմիշլէր տիր։

Ի միա իտէրիզ քի պունտան հիւսնի իպրէթ ալարագ, տիկէր սէմմլէր գատընլարը տախի պու եօլտա իեանէ ճէմիլլէ հարիգզէտէկեանը թէսէլլիսէ հիմմէթ իտէրլէր։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ի ՆՊԱՍ

ԳՈՒՄԳԱԲՈՒԻ ԵՒ ՄԻԱՑԵԱԼ ԹԱՂԻՑ

ԱՂԳԱՏ ՀԻՒՍՆԴԱՑ

ԸՆԴ ՀՈՎՆԱՍՈՒԹԻՒՆՔ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ԱՆԴԱՄ

ՀԱՍԵՄ ՅՈՎՀ. ԷՖԷՆԴԻ ՆՈՒՐԵԱՆԻ

Յառաջիկայ Փետ. 23, Կիրակի ցերեկ ժամ 7½

Ի ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ԲԵՐԱՑԻ

ԱՆԴԱՄՔ ՄԱՍՆԱԽՄԲԻ

Մանուկ էֆէնտի	Ս. Արզման	Ամենապէս
Մագսուտ	»	Հարենց
Պօղոս	»	Էքսէրճեան
Աղեքսանդր	»	Աբրահամեան
Գառնիկ	»	Գավաֆեան
Գրիգոր	»	Շամտանճեան
Գրիգոր	»	Սուճիեան
Խաչիկ	»	Մանեառեան
Մկրտիչ	»	Մելիքեան
Նասիպ	»	Դպրագաչ
Սինեքերիմ	»	Տէլսիզեան

Զամէն ասարը քէսիրէսի աէրքեար օլան մէղքիւր ընկերութիւնուն էհէմիյէթլի ազիմէնի պուլունմագտա իքէն, եէնի գարու աֆէթի իսէ իսմէ կէլմէսի ճիհէթիյլէ տահա զիեատէ վէ բէք չօղ զիեատէ էհէմմիյէթ քէսպ իմիշ օլտուղունտան, հէր քէսին թէշվիգէ հիմմէթինի նասիհաթ վէ բէճա իտէրիզ։

ՆՈՐ ԲԱՌԱՐԱՆ

ԵՐԵՔԼԵԶՈՒԵԱՆ

Անգղիերէն, Հայերէն և Թուրքերէն

Իւր պէտքն ու կարեւորութիւնն ի վաղուց ղգալի եղած սոյն Անգլ. Հայ. Թուրքերէն բառարանն, հանդերձ բառից արտասանութեամբ, սկսած է հրատարակուիլ թերթ առ թերթ։

Բաժանորդագրութիւնն է խիստ դիւրամատչելի, այն է՝ 35 դահեկան։

Բաժանորդութեան տեղիք որոշուած են Մարգարեան և Գաֆաֆեան գրատուններն։

Գիտի պարունակէ 20.000 բառ։

Ինկիլիզճէ կիպի միհիմմ վէ միւֆիտ պիր լիսանը թահսիլէ արզուքէշ պուլունան հէր զաթը, մէղքիւր բառարանա ապօնէ եազըլարագ, հէմ խթիֆատէ իմմէսինի, վէ հէմտաէ միւէլլիֆինի թէշֆիգէ հիմմէթ իյլէմէսինի արզու վէ նասիհաթ իտէրիզ։

ՏԱԽԻԼԻԵԷ

Վէլատէթի հազրէթի Բատիշահինին թէզարրուպու ճիհէթիլէ, սիւլտան միւտտէթի ճէզաիեէլէրինի իքմալ իմիշ օլան էշխասը, թախլիեէյի սէպիլլէրի խուսուսունա իրատէյի Սէնիսէ չէրէֆսուտուր պուրուլարագ, պունլարդն պիր գըմա տէֆթէրի Զապթիեէ նէզարէթինճէ թանզիմ օլունմուշ վէ կէլէճէք բէնչէնպիհ կիւնիւ Ալիեէ նէզարէթի վաղըթասը իլէ խաքիրայի Շահանէեէ արզ ու թագտիմ գելընճագ իմիշ։

Մէհաքիմի չէրիսէ վէ նիզամիեէ իլէ, մուգավէլաթ մուհարիրիքէրինտէն թանզիմ օլունան չէրի հէօճէթլէրի վէ նիզամիեէ սէնէտաթ վէ վէսիգալարընտան թատիգինտէն սարֆը նազար օլունմասը խուսուսու, Ալիեէ նէզարէթինտէն լազըմ կէլէնէրէ թէպլիղ օլունմուշտուր։

Միւթէսարրըֆ վէ գայրապ ամլարընտան, միւնասիպ վազըթլարտա ումուրու նաֆիաեա միւթէալլիգ ինշաաթա նէզարէթ իյլէմէկէ, վէ վիճուտ կէլմիշ օլան եօլ վէ քէօրիւլէրին մուհաֆազայի մամուրիեէթինէ տիգդաթ իմմէկէ մէճբուր թուրթուլմալարը խուսուսունա սարֆը հիմմէթ օլունմասը, Տախիլիեէ նէզարէթինտէն թատիմէն վիլաեաթը Շահանէեէ իշար օլունմուշ տուր։

Միւթէգաեիա վէ էյթամը ասքէրիեէ մաաշաթրընը վագթ ու զէմանը իլէ թէէտիեէսինէ ճիհէթի ասքէրիեէտէն տախի տիգդաթ վէ իթինա օլունմասը զրմընտա, մագամը Սէրասքէրիատէն օրտուլի Հիւմայունլար միշիր վէ զօմանդանլըգլարընա էվամիրի մախսուսէ վիրիլմիշ տիր։

Պազը ֆօթոկրաֆճընար թարաֆընտան, սուլթանի պիէսիպանէտէ չըգարըլան գատրն ֆօթոկրաֆլարընը մէնի խուսուսու, Զապթիեէ նէզարէթինտէն Պէյօղլու վէ Իսկիւտար մութէսարրըֆլըգլարը իլէ Իսթանպոլ բոլիս միդտիրի եէթինէ իշար գելընմէյ տիր։

Կիրիտ ֆըրգասընդն մէսարիֆի միւսթաճէլէսինէ մէտար օլմագ իւզրէ, սէվնէ նիհայէթինէ գատար օլան մահէլլի կէօմրիք հասըլաթընը, ֆըրգայի մէղքիւրէեէ թէրքի լիւզումու, մագամը Սէրասքէրիատէն Մալիեէ նէզարէթինէ պիլտիրիլմիշ տիր։

Եէնիգաբու հարիգզէքէպիրինի թէվսի վէ ինթիշարընա Տէրգաս գումբանեասը, հարիգ մուսուլգլարը մէէմուրլարընը միւսաամէհալարը իլէ բէք կէճ աշմալարընտան իլերի կէլտիկի ճիհէթլէ, մէրգուման միւսապլար թարաֆընտան, գումբանեա ալէյհինտէ պիր շիքեաեէթ մազպաթասը թէլթիպ իտիլմէքտէ օլմաղլա, եագընտա մէրճիլինէ թագտիմ օլունաճագ իմիշ։

Մըսըր խըտիվի Ապպաս բաշա հազրէթլէրինին Խըտիվիեէթ ֆէրմանընը կէօթիւրմէկէ մէէմուր պուլրուլան Ամէտ էֆուտի բաշա հազրէնին բիւքիւպլէրինէ, «Իզզէտտին» վաբօրու թախսիս օլունմուշ տուր։

Վէֆաթ իթտիկի էվվէլքի կիւնքի նիւսխէմիզտէ եաղըլան Մ. Վուլքովիչին նաշը, տիւն ագշամ շըմէնտֆէրլէ Ֆիլիպէնէ նագլ օլունաճագ իտի իսէ տէ, 20 քիշիտէն իպարէթ պիր հէյեէթի մէպուսէ կէօնտէրիլէճէկի շէհրի մէզքիւրտէն իշար գելընմէյ օլտուղունտան, նաշընն տիւն ագշամ նագլի թէէխիր իտիլմիշ տիր։ Պու կիւն սաաթ 8-ա ի գամէթկեահընտա աէրինի բուհանի իճրա գելընարագ, ալայ իլէ Սիրքէճի սթասիօնունա նագլ իտիլէճէք, վէ քէնտի արզուսու վէճհլէ, Ֆիլիպէեէ կէօթիւրիլէրէք օրտա աէրիլէսի մագպէրլէսինտէ տէֆն իտիլէճէքտիր։ Ճէնազէ ալաեընտա, մագամը Սատարէթտէն վէ Տախիլիեէ վէ Խարիճիեէ վէ Զապթիեէ նէզարէթլէրի իլէ Շէհր Էմանէթինտէն պիրէր մէէմուրու մախսուս պուլունաճագ տուր։

Էվվէլքի սապահ Սօֆիատա վուգուպուլան հէյեէթի միւտիրան իճթիմաընա, Մ. Վուլգովիչին ճէնազէ մէսարիֆի, հիւքիւմէթ թարաֆընտան թէսվիեէ օլունմասընա գարար վիրիլմիշտիր։

* * *

Տօգթ. Վուլգովիչին գաթիլի օլուպ տէրտէսթ օլունտուղունու եազըրղըմըզ շախս, Կօրիս Շինտարօֆ խամինտէ պիր Պուլկար օլուպ, ասլէն Պուլկարը վէ էչքեալի Տօգթ. Վուլգովիչին վէֆաթընան էվվէլ պէեանը վէ թաեինկիյլիսիկի էչքեալա թէմամը իլէ միւթապրգ իմիշ։

Մէրգումտ տէրտէսթ իպիլտիկի գէման սերիոզ օլուպ, իսթիք արանըլտըգտա, իւզէրինտէ գան լէքէսի մէվճուտ պաղը էվրագ զուհդը իրմիշտիր։

Կօրիս Շինտարօֆուն խամինմագը զապթիեէ նէզարէթինճէ իճրա օլունամագ, մէրգումտագտէմճէ Պուլկար չըվենաքքէրլէրիմէ մի-հէնտիսիք իմիտիկի սըրատա, Պուլկար հիւքիւմէթինտէն պագը մանթուպաթը օլտուղու հալտէ, թահսիլէ մուվաֆֆագ օլամատըրընտան, Տէրսաաատէթճէ կէտերէք պիր գաչ տէֆա Մ. Վուլգովիչէ մուրաճաաթը, Պուլկար հիւքիւմէթինտէն մանթուպաթընն թահսիլինի ըճճա իլէմիշ ուէտէ մուվաֆֆագ օլամամը, վէ միչմանլէյհի պիր գաչ քէրրէ գաթլ իլէ թէհտիտ իլէմիշ իմիշ։ Մէրգումտ ֆիկրի գաթլտէ ասլա իշթիրաքը պուլունմատըրը իտտիհամ իմիտիկի կիպի, պիր գաչ տէֆա մուգուպուլան խամինթագընտա, ճինտաէթին քէնտիսի իրգա իտիպ իթմէտիկի եաշէնքիք պուլունուպ պուլունմատըրը անլաշիլմամը տըր։

Կօրիս թէվզըֆ խարիտէկիգէմանտէն պէրու, սըգ սըգ պաերլմագտա պուլունուղունտան, շիմտիէ գատար միւքէմմէլ սուրէթտէ իսթինթագը միկքին օամամը տըր։

«Թարիխ»ին պէեանընա կէօրէ, թուրան ատէմ, վէֆաթընտան էվվէտտագթ. Վուլգովիչ իլէ միւվաճէէհ իտիլէրէք, միմամլէյհ քէնտիսինի ճէրճ իտէն ատէմ մէրգումտ օլտուղունու, գապըթա մէէմուրլարընա սէօյլէմիշ իմիշ։

* * *

Տօգթ. Վուլգովիչ ասլէն Ֆիլիպէլի վէ 58 եաշընտա իտի։ Մէքթէպի թըգպիեէտէ վէ Բարիզտէ ֆէնէնի թէպապէթի թահսիլ իտէրէք, Շամ վէ Հայտար-բաշա խասթախանէլէրինտէ սէրիրեաթ (գլինիք) մուալիմիկինէ, վէ ճէրահլըգտա պուլունարագ, միրալայլըղա գատար թէրագդը իթմիշ տիր։

Միւմամլէյհ Սօֆիատա վէ Շարգի Բումէլիտէ միւտիրիեէթլէրտէ պուլունուղ, պիր տրա ալէմի սիեասիտէն չէքիլմիշ իսէտէ, պատէհու Դարու Բէթխիտալրգ մէէմուրիեէթի իլէ Տէրսաատէթէ կէլմիշ վէ 6 սէնէ իշպու մէէմուրիեէթի իֆա իթմիշ տիր։

Բարիստէն վարիտ օլան պիր թէլէկրաֆա նազարէն, հէյեէթի ճէտիտէյի վիւքէլա զաթիէն թէշէքքիլ իթմիշ տիր։ Մ. Լուպէ բիեաեէթի վիւքէլա իլէ տախիլիեէ վէ Մ. Բիզան ատիլիեէ վէ Մ. Վիէթ Նաֆիա վէ Մ. Կոտֆրոսա Դավենագ պահրիեէ նէզարէթլէրինի տէր էօհտէ իտիճէ իլէր, վէ Մ. տը Ֆրէյսինէ, Բիպօ, Ժիւլ Բօշ, Տըվէլ, Ռոնվիէ իլէ Մ. Պուրժուա հէյեէթի վիւքէլայի սապգա զէմանընտա պուլունտուղ լարը նէզարէթլէրտէ պագը գալաճագլար տըր։

ԽԱՐԻՍԻՍԷ

ԱՀՎԱԼԸ ԲՈԼԻԹԻԳԸՅԷՆ

Ռուս զազէթալարը Ֆրանսական ճէրէան իսէն վուգուսթը ալիկի հագգընտա պէր վէճհի ամի միւթալէոթա կիսիշիեօրլար։

«Նովօյէ Վրէմիա» զազէթասը շուսուրէթլէ պէնանը էֆքեար իսիեօր։

«Ֆրանսատա մուճիպի թէէսսիֆ պիր գարըշըգլըգ զուհուր իթմիշ տիր։ Էհալինին թէվէճճիւհինի իքթիսատ իմ-միշ, վէ մէմալիքի էճնէպիեէտ մազհարը հիւքմէթ վէ բիանէթի օլմուշ պիր հէյեէթի վիւքէլանը ինֆիսալինէ սեպէպիյէթ վիրիլմիշ, վէ մագամընա տիկէր պիր գազինէնին թաեինի մատոնէսի միշքիլաթա օղրամըշ տըր։ «Բատիգալ»լարլա «Մօնարշիսթ»ներ ժանի գրալ թարաֆտարանը հիւքիւմէթ գարշը օլան խուսուսէթ վէ ատավէթլերինատեն նաչի, մէմլեքէթին մէնաֆիի մուգատաէսէ վէ հաեաթիեէսինի բիշ նեգարը էհէմմիեէթէ ալմաեարագ մագէտլերինէ վասըլ օլմուշլար տըր։ Ֆրանսա մէմալիքի էճնէպիեէտ պուլունան ասսթլարը իշլուն մուճիպի թէէսսիսինի օլաճագ պիր բոլիթիգաեա տաթիլ օլմուշ տուր։»

«Նովօյէ» զազէթասը իսէ իշպու գապինէ ատուգութինտէն տօլաելը բէք ատ թէլաշ կէօսթէրմէեիպ, պէր վէճհի գիշը միւթալէֆթիրը պէեան իսիեօր։

«Ռուսիա պիր Ֆրանսըզ հէյեէթի վիւքէլասըյլա տէկիլ, իլլա Ֆրանսա իլէ, վէ Ֆրանսըզ միլլէթի իլէ պիր իթթիֆագ ագտ իթմիշ օլուպ, պինաէնալէյհ ֆիլան եա ֆալան վիւքէլանը մէվգըի իգթիսատլէ կէշմէսի մուճիպի ֆիւթուր օլմազ։ Ֆրանսանըն Ռուսիաեա վէ Ռուսիանըն Ֆրանսաեա իհթիեաճը օլուպ, պու էյի տէվլէթի եէքարիկէրինէ պիր-լէշտիրէն բէվապըթ ասլա կէվշէմէզ։ Ֆրանսըզլար պու մուշքիլաթը տախի թէմամըյլա հալլէ մուվաֆֆագ օլապիլէճէքլէր տիր։»

Ռուսիա իմբէրաթօրու հազրէթլէրի-նին Բրուսիա խանէտանը իմբէրաթօրի-սինի զիեարէթ իտէճէկինէ տաեիր օլան հավատիսի հիշ պիր զազէթա նէշր իթ-մէեիպ, անճագ հավատիսի մէզքիւրէ, Բէթրոպաւլիտան քէշիտէ օլունան թէ-շէկրաֆլարա իսթիֆատէն Ալման էվրա-ֆը հավատիսի թարաֆընատան տերճ ու նէշր իտիլմիշ տիր։

Մէզքիւր թէլէկրաֆլարա նազարէն, իմբէրաթօր հազր։ Իքինճի մախտուսու օլուպ, Գըրըմտա էսքի ֆիրաշ օլան կը-բան-տիւգ ժօլժու զիեարէթլէ միւշա-բիլէյհ իլէ պէրաբէր, Պէրլին թարիգիրէ Գօրէնհակա կիտէճէք, վէ օրատա Ցա-նիմարգա գրալ վէ գրալ յաբընը Ցորել-եանընա միւսաադֆ օլան նէվմի մախ-սուս միւտապէսէսիյլէ մուհանթան չէհ-բաեինէր իճրա գըլընաճագ, վէ Ջար հազրէթլէրինէ իմբէրաթօրիցա տախ-ըֆագաթ իստէճէք իմիշ։

Բէթրոպաւլիտան թաբ ու նէշր օլու-նան «Նովօյէ» զազէթասը պու քէրրէ Ալմանեա իլէ Ռուսիա արասընտա պիր մուգաբէնէթ վէ իթիլաֆ հուսուլի լէ-հինտէ միւթէաատիտ մէգալէլէր եա-զարագ տէմիշ տիր քի «Ռուսիա Ալման-եա ալէյհինտէ գաթան սուլի նիեաթ վէ թէսավվուրաթտա պուլունմատըգը կիպի, պու կինքի կիւն տախի պէօյլէ պիր սուլի թասիմի վէ թասավվուրտա պուլունմատաճագտա, վէ տիկէրլերինն մէմալիքինէ մաթմահը նազարը օլմա-եաճագ տէրէճէտ մէմալիք վէ արա-ղիեէ մալիք օլտուղու ճիհէթլէ, Ալման-եանըն Ռուսիատան թէրէտտիւտ իստէճէք հիշ պիր սէպէպի կէօրիւլմէքսէզ տիր։

Պէրլինտէն «Բէշրթեր Լոյտ» զազէթա-սընա եազըլըրընա կէօրէ, կրան-տիւգ Գոնսթանթէնին ճէնազէ ալաեընտա հա-զրը պուլունան Ալման զաբիթանը իսվ-տէթլէրինատ, Բաբսիա բայթախթընտա մազհար օլտուղլարը հիւանի դապուլ վէ իհթիրամաթը մէմնունէն հիքեաեէ իթմիշլէր տիր։ Զապթանը միւմալէյ հիւմէ, Ռուսիա հիւքիւմէթինին Ալման-եա հագգընտա հիւանի նիյէեթտէ պու-լունտուղունա տաեիր թէէմինաթը լա-զրմէ իթա օլունմուշ տուր։ Պու զա-պիթլէր քէնտիլէրինէ վուգու պուլան թէէմինաթըն իթմինանպախշ օլաճագ սուրէթտէ սաֆվէթ վէ իսալիսէթի միհեթվի ալտուղունու իլավէթէն տեր միեան իյլէմիշլէր տիր։

ՍԵՐԲԻԱՏԱ ԱՀՎԱԼԸ

Պէլկրատտան 25 փետր։ Թարիխիյէ պէր վէճհի ամի եազըլմըշ տըր։

Սգուբշինա եանի միլլէթ մէճլիսի միւզաքէրաթը խիթամ պուլմազ իւզրէ օլմաղլա, մէճլիս անգարիպ թաթիկի միւզաքէրաթ իտէճէք տիր։ Բատիդալ ֆըրգասընը ինթիզամբէրվէյլիկի հա-սէպիյլէ, իշպու տէվրէյի իճթամաիեէ էնասընտա հէր շէյ հիւքմէթի, միլլի-եէնին արզուսու տախիլինտէ ճէրէեան իթմիշ, վէ մուխալիֆինի միւթթահընտէ ֆըրգասընը մէսայի ու իգտամաթը միլ-լէթին արզու վէ ամալի թէրճէմանը մա-զամընտա օլան պիր էքսէրիեէթի ապի-մէեէ գարշը մուվաֆֆագըյէթսիզլիկէ տիս չար օլմուշ տուր։

Հէր նէ գատար հէր շէյ մաթլուպէ մուվաֆֆըգ պիր սուրէթտէ թէսվիեէ օ-լունմուշ իսէ տէ, եալնըզ գրալը սա-պագ Միլան Օպրէնօվիչ հազրէթլէրինին միլլէթ մէճլիսէնատէ գրատաթ օլունմադ-պէեանաթը եբէյիճէ հէնեֆանը մուճիպ օլաճաղը շիմտիտէն թախիրն օլունմագ-տա, վէ կէրէք բատիգալար վէ կէրէք տիկէր միւխթէլիֆ ֆըրգալար թարա-ֆընտան պէեանաթը մէզքիւրէնին գրա-թընա չարչէշմէ ինթիզար օլունմագ-տա տուր։ Էճնէպի վէ Սըրպ զազէթա-լարը, եվրոպը մէզքիւրէ միւնասէբիճաթը նէտէտն իպարէթ պուլուպ հագգընտա թաֆսիլաթ վիրմիշ օլտուգլարընտան մէմլէքէթճէ պուլունան նէ թէէպպիր հարբ իստէճէկինէ պիթթապի թէհտիտլի-լիքլէ պէրլէնիեօր։

Գրալ Միլան խանէտանը գրալի բէ-յիս վէ ազալարը, վէ Ցրրպ օրտուսու ժէնէրալլըգը հուգուգուգունտան վէ նիհա-եէթ թէպահիեէթինատէնտէ իսթինքեաֆ վէ ֆէրազաթ իթմէքտէ տիր։

Բաթիստէ Գրալ Միլան իլէ միւլա-գաթտա պուլունան զէվաթ թարպֆըն-տան եազիլան մէքթուպլարա բազմէն, Գրալ Միլանըն Սըրպիսթանտաքի հու-գուգունտան ֆէրազաթընա տահա զի-եատէ գազմէթ վիրմէք քէրէք պիր էճ-նէպի թէպահիեէթի գազալ իտէճէկի թէէմինէն պէեան օլունապիլիր։ Մէն-պաեի մէվզուսէն արընան ֆալիսմա-թա նազարէն, Գրալ Միլան Բաս թէ-պահիեէթինէ տախզ օլմազ թէշէպպիւ-սաթընտա պուլունմուշ իսէ տէ, Բաբսիա պու պապատէ պիր ճէվապ վիրմէմիշ տիր, գիրա պունտա պիր միշքիլաթ կէօ-րիլմէքտէ տիր։ Չէօյլէ քի Գրալ Միլան Օպրէնօվիչ ատէթա պիր շէհրի մագա-մընտա՞ մը, եօգսա պիր խանէտանը գրալի ազազը սըֆաթը՞յլա մը գազալ օլունաճագ տըր, պու պապատէ հէնուզ պիր գարար վիրիլմէմէքտէ տիր, զիրա պիր խանէտանը գրալի սըֆաթը յլա գազալ ջլանտուղու թագտիրտէ օ հալ-տէ շու նըֆաթը ալիհէսինէ մուվաֆֆըգ լիհթիրամաթ վէ թազիմաթը քէն-տիսինէ իյֆասը վաջըմ կէլմէքտէ տիր։ Ինչպու ճալիպի տիգգաթ մէսէլէ հագ-գընտա անգարիպ պիր գարար իթթի-խազ օլունաճաղը մէէմուլ տուր։

ՏՕՒԹԻՕՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻ

Թէտավիի խուսուսի, իլէթի էֆրէնտի-էէ, վէ ալէաթը թէնասիլիեէտ տաեիր։ Գալաթատա քէօրրիւ պաշը, նիւմէր 5։

ՄՈՒՀԱՖԷՄԷ

ԶԻԼԼԱ ՐՕԶԱ ՖԱՃԻՈԱՅԸ

ԳԱԹԼ ՎԷ ՍԱԹԷԲԵԱՐԼԸԳ ՎԷ ՏՕԼԱՆՏԸՐԸՃԸԼԸԳ

(6651 Դ։-ԷԿԴԵՌԵՆ ԳԵՎ-Հ)

Ս. — Սիկուրթա գ օնթրաթօլարը սա-թըն ալան պիր գումբանեա պիլի՞մի-սինիզ։

Ճ. — Միւմքինսիզ տիր, Գուրնունուն գումբանեատան 1.500 ֆրանգ, գաղան-մաղա իսթիհգադը օլմազ իշիւն, իւշ սենէ զարֆընտա սենէ վի 2.000տէն 6.000 ֆրանգ վիրմէսի լազըմ կէլիր իսի։

Ս. — Լաքին պիր չախսը սաղիս մէզ-քիւր գ օնթրաթՄեու Ամթին աղագիլի՞ր մի իսի։

Ճ. — Պու իմքեանքըզ տըր, զիրա էօմրիւնիւ սիկուրթանա գանան պէր-հաեաթ օլտուգնա սիկուրթա պէեաթ-ինի թէէսիսէեէ մէճպուր տուր, իսմի Անընա Ֆոր կէնճ օլտուգունան, սիկուր-թա գանթրանթօսունու ռէվամէ քիմսէ թէշէպպի՞ ս իթմէր իսթէմէդ։

Ս. — Անանքն խրատէթքեար օլտու-ղուկու պէլի՞ օր մու իսթիր։

Ճ. — Խաեր, պիլաէ իտիմ, սիկուր-թա իթմէդ իտիմ։

Ալէքսէր Դ։ — Գանթրաթօնաեն տէ-վամը իճբասընտա, գումբանանըն նէ՞ վէնֆիսաթը վար տըր։

Ճ. — Գումբանանըն պէհէր գանթ-օրաթ գիպերինէ մէնֆիսաթը վարդ տըր, պինճէն պէրէկ գանթրաթ օլարքն տէվամ-մընտան տաեիմա իսթիֆատէ իտեր։

Ալէքսէր Դ։ — Լաքին գանթրաթ օ-լար ֆէսխ ու իյդա պլաշնտաղը հալտէ, թէէտիեէ օլունան մէպալիքը գէ գա-լըր, տէկիլ՞ մի։

Ալէքսէր Մ։ — Սիկուրթա աճէնթէ-լերի իլք սիկուրթաղ պէտէլինի քէնան-լերիչալմաղլաղ մը։

Ճ. — Էվվէթ, պէօյլէ գըսմընը։

Ս. — Էյ օ հալտէ գումբանեա նէ՞ գազանը։

Ճ. — Տիկէր սիկուրթա պէտէլթը իլէ, իլք գիկուրթա պէտէլինին պիր գըս-մընը։

Ս. — Սիկուրթատան իսթիֆատէ լա-ճէճէք օլան գանթրաթ գիմ՝ գլտուղունու Անընատան թանէպ իթտինի՞գ մի՝։

Ճ. — Էվվէթ, մեզպուրէ ճէվապէն, «Գուրնու պուճնու սանա տիեճէճ տիր» տէտի, վէ Գուրնու Արաբնանան իսմինի հաքի պիր քեաղըտը պանա թէոլիմ իթտի։

Գուրնու. — Գլէմանտէ գարբը պու պիկուրթատան գըզընը իսթիֆատէ իթ-

ՀԱՅՏՈՒՏԼԱՐ

ՍԷՐԿԷՐՏԷՍԻ

ՄԷ-ԷԼԷՅԷ ԲՕՆՍՕՆ ՏԻՒ ԹԷՐԱՑ

ՄԻՐԱՑՈ ՄԱՎՈՒՆԱՍԸ

Մ. տը Սէն-Սօվէօր պիր քէրրէ պու-նա գանաաթ հասըլ իթտիքտէն սօնրա, տէֆթէրի մէզքիւրու սահիֆէ սահիֆէ թահարրիեէ պաշլատըպ, 30 ապրիլ թա-րիխինի հավի օլան եաբրաղը արատը։

Պու եաբրագ եըրթըլմըշ իտի, վէ մէզքիւր եաբրագատա Մ. տը Վէնասգըն իսմի մէվճուտ օլմազ իհթիմալտէն պա-եիտ տէկիլ իտի։

Լաքին Օլիուլ չէհրի Թուլօնա պէնզէ-մէզ, էօյլէ քիւլլիեէթլի եօլճուլար վէ խահիշի ֆէվզէլատէ եօգ իտի քի, օ-թէլճիլեր օթէլլերինատէ իգամէթ իթմիշ օլանլարընը էսամի վէ էշքեալընը տէր-խաթը իթմէսինլէր։

Մ. տը Սէն-Սօվէօր օթէլ սահիպի իլէ գարբսընը վէ իքի խըտմէթքեար գըզ-լարը իսթիճվապ իթտի։

Ցէօրտիւ պիրլիքտէ իւսթիւ պաշը թէմիզ, վէ միւսթանթիգլին թարիֆ իթ-տիկի էշքեալէ միւթապէգաթ իտեր էշքեալ ու շէմաեիլի օլան պիր տէլի-գանլընընն Թուլօնատան միւրուտ փթմիշ օլտուղունու տէրխաթը իյլէմիշլէրտիր։

Մէրգում տէֆթէրէ իսմինի գատ-թիմիշ իտի իսէ տէ, պու իսմի խաթը-լաեամաեօրլար իտի։

Մ. տը Սէն-Սօվէօր քէնտիսինէ մէզ-քիւր տէֆթէրտէն պիր եաբրագ գօրա-բըլմըշ օլտուղունու, մագամը միւլահա-զատա պէեան իթտիքտէ, օթէլճի նի-հաեէթ տէրէճէտէ հայրէթ վէ թէաճ ճիւպատէ գալմըշ տըր։

Օ սըրատա Թուլօնատա օլտուղու կի-պի, իքի թաճիր սէյեահլարընը կինճէեի Լիգօրնատա կէշիրմիշլէրի, վէ գատ-տեֆթէրինի տախի պիր արա օտաստ-ըընա ճէլպ իթտիրէրէք, տեֆթէրի մէզ-քիւր պիր միւտտէթի նէզտլէրինտէ գալ-մըշ օլտուղու տէրխաթընը օլունմուշտուր։

— Լաքին իլք եօլճունուզ նէ՞ օլտու-տէեի սիւալ իմտի Մ. տը Սէն-Սօվէօր։

Օթէլճի, Մ. տը Սէն-Սօվէօրին Մ. տը Վէնասգ ֆարդ իթտիկի ատէմին քէնտի օթէլինտէ պի՞ր մի իքի՞ կիւն միւ գալ-մըշ օլտուղունու, վէ Թուլօնա՞մը, եօգ-սա Մարսիլեաեա՞մը միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իթտիկինի խաթըրլաեամա-մագտա իտի։

Ֆագաթ խըտմէթքեար գարբլարտան պիրի պունու տէրխաթընը իտիպ տէտի։

— Բօսթա արապասընա ըաքիպ օլ-մատը։

— Սահի՞հ մի — տէտի Մ. տը Սէն-Սօվէօր։

— Պուրատա իքի կիւն գալտը — տէ-վամ իթտի օթէլ խըտմէթքեարը — վէ հաթթա հիշ տիշարը չըղմատը, եէմէ կինի տէ օտասընտա եէմէքտէ իտի։

Բօսթա արապասը միւվասէլէթ իթ-տիքտէ, մէրգում պաշգասը թարա-ֆընտան կէօրիւլմէմէք իշիւն, բէնչէրէ-նին բանճուրունու քէմալի տիգգաթ վէ իթինա իլէ գաբաեբպ, քէնտիսի պիրի-սինէ պէքլէմէքտէ օլան պիր ատէմ կի-պի արապատան էնէն եօլճուլարը կիզ-լիճէ սէյր իթմէքտէ իտի։

— Լաքին նիհաեէթ իքի կիւն սօնրա հարէքէթ մի իթտի։

— Էվվէթ էֆէնտիմ։

— Նա՞սըլ։

— Թէքմիլ էշեասը քիւշիւք պիր հէյ-պէտէն իպարէթ օլուպ, պու հէյպէ-սինի էլինէ պարագ հարէքէթ իթտի։

— Եաեա՞ մը։

— Էվվէթ էֆէնտիմ։

Խըտմէթքեար գըզ պունուն իւզէ-րինէ կիւլիւմսէմէկէ պաշլաեըպ իլավէ-թէն տէտի։

— Էքսէրիեա պէօյլէ ՁԷՐ չէեէ վու-գուճճու օլտուղումտան տօլաելը պէնի թազիր ու թէվպիխ իսէրլէր, էֆէնտիմ տէկիլսէ պիլէ, Հանըմմ՝ պունտան տօ-լաելը տաեիմա պէնի թէքտիր իսէր, Վաքին պու տէֆտա վուգուճճուղուս-տան տօլաելը բէչիման օլմաեաճաղըմ։

— Նէ՞, պիր չէ՞յ մի վար, էվլատըմ։

— Էվվէթ, միւսթանթիգ էֆէնտի, էօյլէ չէյլէր կէօրտիւմ քի, տիզճէ ֆա-եիսէտէն խալի օլմաեաճագ տիր — ճէ-վապ վէրտի խըտմէթքեար։

— Էյ նէ՞ կէնբտիւնիզ։

մէջի արգուսունտա օրուղունու չահիտէ սէօյլէ՞մէտի մի։

Ճ.— Խաբեր, մէզպուրէ պանա հիչ պիր չէյ տէմէտի։

Դուրնու.— Անանկը եէմէք գապլարընը երզամագտա օրուղու վազըթ կէ՞օրմէտիրդ մի։

Ճ.— Խաբեր։

Դուրնու.— Ինչին չահիտ էօմրիւնիւ սիկուրթատա գօհան զաթըն, պունտան իսթիֆատէ իտէճէք օրան քիմսէնին իսմինի թէպտիլէ սէլահիեէթտար օրուղունու պանա սէօյլէտի։

Ճ.— Տօղրուտուրտա պու տուր։

Ալէքսանտր.— Գէմանսէ գարընընը սիկուրթա գօնթրաթօսունտա բոլու նէտէ՞ն իպարէթ պուլունմուշ տուր։

Ճ.— Մէզպուրէնին հէման նազարը տիգգաթը ճալիպ պիր բոլու կէօրիւրէմիշ տիր, քէնտիսի սիկուրթա իլէ մէշղուլ օլմամշ, վէ Ֆանա իզզէթ, իբրամ իմմէքլէ հիքմիթա իմմիշ տիր։

Ալէքսանտր.— Շահիտ Արշիքսունու հիչ կէօրմի՞չ մի տիր։

Ճ.— Խաբեր։

Ս.— Շահիտ մէրգուժուն իսմինի էօրէնտիքտէ, մալիւմաթ ալմէ՞ղ մը տըր։

Ճ.— Օղ պպպտէ մալիւմաթ ալամազ իսիմ, ղէրա պու իշին Արտիսոնուն մալիւմաթը ալմագըզն վուգուա կէլտիկինի պանա սէօյլէտի։ Դուրնու, Արտիսոն պու սիկուրթա գօնթրաթօսունա Աննա քէնտիսինէ թէսլիմ իմմէտիքճէ թատրմահաճաղընը պանա սէօյլէտի։

Մ.— Դոդրուչ.— Սեզ թէէնիտէն պէեան իսթէօրսունուզ քի, պիր պէտէմ սիկուրթա իմ տինիզ։

Ճ.— Էվվէթ, զիրա էօյլէ պիր պէտէմ գօնթրաթօսու տէվամ վէ սիկուրթա իւնրէմէլէրինի թէէտիրէ խոէմէզ, վէ պինատէն այէ՛չ գումրանա պէօյլէլէրին էօմրիւնի սիկուրթա իմմէզ։

Ալէքսանտր.— Էյ պինատան նէ՞չ գար, ասկապը էրվէթտէն պիր չօգ մէշրպպզ գարըլար, վէ մէճնուլնէ պաքիրէլէր ատտ օրանան պիր թագրմ ղըզարմ գէնկի՞մ մի տիրլէր, վէ անլէրէ դաւրանա նա՞սըլ էմնիէէթ խաբէօր։

(Տէվամ)

ՄԻ ՉԱՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆԵՐ

Ըստ ընդարձակ օրացոյցի հանրաւոր տեղեկութեան, այսօր մեր ազգը ունի քսան և երկու լրագիր։ Թերևս աւելորդ չը լինիր ըսել ատ, որ այդ լրագիրներուը մեծաւ մասամբ Հայ և միջոց մասամբ Բողոքական ու Կաթոլիկ խմբագրաց ձեռամբ կը հրատարակուին։ Այն ալ ըսեմ, որ այս լրագիրները՝ ըստ մեծի մասին Հայերէն և ըստ փոքր մասին թուրքերէն լեզուաւ իւրաքանչիւր Անդանօր, զրագրաց ցուցակը աչքէ անցնելով, պիտի տեսնանք, որ մեր ազգը ի գոհացում իւր մտաւորական զարգացման և բարգաւաճման՝ ունի քաղաքական, ազգային, գիտական, ուսումնական, գրականական, պատմական, հասարակական, զեղջուհեստական, երգիծաբանական և բանաստեղծական լրագիրներ, բայց աւաղ, ցաւելով, չ'ըսեմ ամաչելով, պէտք է ինկատ առնունք, որ քանի մը միլիոնէ բաղկացեալ ազգ մը (թէպէտ և ցրուեալ ի տիւրուս աշխարհս) այսօր գրեթէ չ'ունի կրօնաբարոյական ոևէ մի հանդէս և՛չ ալ Առողջաբանական մի թերթ։ Բացատրեմ թէ՝ առաջնոյն համար ինչո՞ւ կրնամ երեսն տալ։— Այո՛, Հայերէն լեզուաւ հրատարակեալ երեք տեսակ կրօնական թերթեր ունինք, որոց մին՝ (Ազգապահ) Բողոքականաց և միւսն (Պատգամաւոր) Կաթոլիկաց կը վերաբերի։ Եւ ենթադրելով հանդերձ, որ այս թերթերը իրենց մէջ պարունակին յաճախ այնպիսի կրօնական յօդուածներ կամ զրուցութիւններ՝ որոց ընթերցումն նպաստաւոր և օգտաւէտ լինի ամեն տեսակ և ամեն հաւատի Քրիստոնէից համար, ինչպէս Թադէոս և Բարթողիմէոս Սրբոց բազան առաքելոց քարոզած սուրբ և ճշմարիտ կրօնքին՝ հաւատարիմ, և Ս. Լուսաւորչայ աւանդած լոյս հաւատքին մէջ հաստատուն մնացող Հայուն համար գրուած չեն։

Թէպէտ և ունինք մի ուրիշ համադիր ամ Արարատ՝ ոյնոր մամանակն կրօնական և բարոյական է, և որ Ս. Էջմիածնայ վանուց պաշտօնական հրատարակութիւն լինելով՝ նոյն Ս. Աթոռոյն հրատարակ որդւոց համար փրկելի և յարգելի է բայց ցաւ ի սիրտ պէտք է խոստովանինք, որ Արարատն ալ իւր կրօնական և բարոյական պարունակութիւնովը չէ կարողացած մինչև ցարդ կրօնա-բարոյական թերթէն ակնկալուած ազդեցութիւնը ունենալ իւր ընթերցողաց վրայ, և՛չ ալ պիտի կրնայ ունենալ, եթէ չարդնակէ մէջը այս սովորական ուղղութիւնը։ Աւելի բացորոշ խօսելով և Արարատի կրօնական պարունակութեան մասին՝ «Մանդուսի»ի ընթերցողաց, յայտնի տեղեկութիւն մը ցուցնելու նպատակաւ, ահա այժմ ձեռքս կառնուի անցեալ տարուայ Նոյեմբեր ամսուան Արարատն՝ որ այս բոպէիս գրասեղանիս վրայ կը գտնուի։— Ի՞նչ է իւր կրօնական պարունակութիւնը։— «Քրիստոնէութեան յարաբերութիւնը դէպ ի քաղաքակրթութիւնը» վերնագրով մի երկար քարոզ, հարցնելիք թէ՝ այն քարոզ մի՞ շատ ընտիր և ազդու գրութիւն է, բայց խնդիր է թէ՝ արդեօք կարո՞ղ է Արարատի ընթերցողաց անմիջական կրօնական պէտքերն հոգալ և բարոյապէս ազդել անոնց մտաց, սրտին և հոգւոյն վրայ։ Նպատակէս չի հեղեալ և յօդուածս համառօտելու նպատակաւ, խոյս տալով երկարաբանութենէն, ի սէր ազգի, ի սէր կրօնի և ի սէր եկեղեցւոյ խոնարհաբար կը խնդրեմ Արարատի Սրբ. խմբագրութենէն որ, եթէ հնարաւոր է, յետ այսու հոգատանի իւր ամսագրերի կրօնական ու բարոյական կեանքի վրայ զերեղագոյն դործնական ազդեցութիւն գործել և մեր բարեպաշտական պարտաւորութիւնները մեզ ծանօթացնել։ Վերոյիշեալ Ս. Արարատ ամսագրերին՝ բարոյականի մասին առանձինն կատարեալ յօդուած մը չը պարունակէր, ուստի և ես այն ճիւղին վրայ ոևէ մի դիտողութիւն չը պիտի ընեմ։

Կը յուսամ փոքր ի շատ կարողացայ ծանօթացնել, ազնիւ ընթերցողն, Հայերէն լեզուաւ հրատարակեալ երեք կրօնական թերթերու հետ, որ նա այժմ ինձ հետ միաբանելով պիտի ըսէ՝ թէ՝ մեր ազգը կրօնա-բարոյական գոնէ երկշաբաթաթերթի մը չ'ունի, և այս իսկ է բուն խնդիրն։ Ազգային կեդրոնական վարչութեան Պատգամաւորի Խառն ժողովոյ ամենախորին ուշադրութիւնը հրաւիրելով այն կենսական խնդրոյն վրայ թէ՝ որքա՞ն ազդավի է այժմ մեր մէջ կրօնա-բարոյական և առողջաբանական թերթերու չդոյութիւնը, և նոցա անդոյութենէն յառաջ եկած բազմադիմի վնասներն ու վտանգները, կը համարձակիմ մի քանի հանրաւոր խօսքեր գրելով բացատրել՝ ինչպէս երկու թերթերու օգտակարութիւնը և պիտանութիւնը։

(Շարունակելի)

ՁԱՐՄԱՆԱԼԻ

Անցեալ շաբաթ օրուան «Ճերիտէ»ն պատահմամբ ձեռքս անցաւ։ Հրատարակեալ յօդուած մի կար «Քննադատութիւնը պէտք է» վերնագրով, Աւետիս Թ. Կէզիւրեան փոխարինութեամբ և ուղղեալ առ Վ. Ց. Փ.։

Երբ յօդուածը ծայրէ ի ծայր ընթերցայ՝ անշուշտ համբերելու ամէն կարողութիւնս օգնութեան կոչելով — փորձուեցայ ասկէս կարծել թէ Պարոն Վ. Ց. Փ. ապահովաբար յօդուածով մը հակառակը պնդած է նպերելի տգաբամտութեամբ ըսելով «Քննադատութիւնը պէտք չէ»։

Հետաքրքրելով դուսյ ազնիւ բաթ օրուան «Ճերիտէ»ն։ բայց ո՛վ զարմանք, երկու յօդուածագրոյ ոչ ոչ ունք, կարծիքն միևնոյն էին և յանկամ բնազդաբար հաստատեցի թէ՝ ի՞նչ հարկ ունիս լրագրի մը երեք սիւնակները լեցնել այնպիսի խօսքերով որոց իմաստով արդէն շաբաթ մը առնչ յօդուած մի հրատարակուած է նոյնի և ուղղեալ առնմասրդ Յօդուածագրին։ արդեօք՞ արչափ բարձր ենք խորհուրդ ունենալ։

Իրաւ չատ զարմանալի ժամանակի մը մէջ ենք։ մեր մէջ կը գտնուին վարուեալ՝ որք կարծեն թէ Ազգը բարոյական - մտաւորական - ուսումնական տեսակէտով լաւ ուղղութեան մէջ կը գտնուի, իսկ մենք անկեղծութիւնը բնաբան առնելով կ'ըսեմք թէ այդ տեսակ լաւատեսութիւնն ինքզինք խաբել է, հետևաբար ևս յետադիմութեան պատճառ։

Առնեմք վերոյիշեալ շաբաթ օրուան յօդուածը կը տեսնեմք թէ ամենապարզ ճշմարտութիւն մը ըսելու համար յօդուածագիրն հարիւր մը պատռատաքսութիւններու և հակասութեանց մէջ թաւալած է իւր կարմած յարիւրինթոսէն երեք մը դանելու համար։

Իւր համոզումն պաշտպանելու համար կարդ մը խեղճ ու կրակ փաստերու օրինակներու դիմել հարկ դատեր է ի յայտ բերելով ապիպար զրաքանութիւններ։

Լրագրաց մէջ ատէպ երևցած «Երկայն», «խոշոր», «Հակայ», «վիթխարի» յօդուածներուն անիմաստ լինելը ըսեր է և թէ զորս կարդալով ա՛ջին յոյսը նուազելուն։ բարին ի զուր վատնելուն։ ուղեղը յոգնեցնելուն։ համար ողբ և կոծ ընելը հասկցուցեր է։

Աւ այս միայն սա հանրածանօթ խօսքը ըսելով բաւականանամք «նախ առնել՝ ապա ուսուցանել»։

Հապա հակասութիւն։ իրաւ խիստ ծիծաղաշարժ է ուրիշ խելացի թաւիթի հոտ կը բուրէ։ մոլի՛ ըրէք։

«Հիմակ-կրմէ-երևցած քննադատութիւնք մեծ մասամբ զուրկ ըլլալով ընտրդ քննադատութենան մը յատուկ եղող քննադատութիւններէն, յաճախ հարցապդիթիւնս օգնութեան կոչելով — փորձուեցայ ասկէս կարծել թէ Պարոն Վ. Ց. Փ. ապահովաբար յօդուածով մը հակառակը պնդած է նպերելի տգաբամտութեամբ ըսելով «Քննադատութիւնը պէտք չէ»։

Հետաքրքրելով դուսյ ազնիւ բաթ օրուան «Ճերիտէ»ն։ բայց ո՛վ զարմանք, երկու յօդուածագրոյ ոչ ոչ ունք, կարծիքն միևնոյն էին և յանկամ բնազդաբար հաստատեցի թէ՝ ի՞նչ հարկ ունիս լրագրի մը երեք սիւնակները լեցնել այնպիսի խօսքերով որոց իմաստով արդէն շաբաթ մը առնչ յօդուած մի հրատարակուած է նոյնի և ուղղեալ առնմասրդ Յօդուածագրին։ արդեօք՞ արչափ բարձր ենք խորհուրդ ունենալ։

Իրաւ չատ զարմանալի ժամանակի մը մէջ ենք։ մեր մէջ կը գտնուին վարուեալ՝ որք կարծեն թէ Ազգը բարոյական - մտաւորական - ուսումնական տեսակէտով լաւ ուղղութեան մէջ կը գտնուի, իսկ մենք անկեղծութիւնը բնաբան առնելով կ'ըսեմք թէ այդ տեսակ լաւատեսութիւնն ինքզինք խաբել է, հետևաբար ևս յետադիմութեան պատճառ։

Առնեմք վերոյիշեալ շաբաթ օրուան յօդուածը կը տեսնեմք թէ ամենապարզ ճշմարտութիւն մը ըսելու համար յօդուածագրին հարիւր մը պատռատաքսութիւններու և հակասութեանց մէջ թաւալած է իւր կարմած յարիւրինթոսէն երեք մը դանելու համար։

Իւր համոզումն պաշտպանելու համար կարդ մը խեղճ ու կրակ փաստերու օրինակներու դիմել հարկ դատեր է ի յայտ բերելով ապիպար զրաքանութիւններ։

Լրագրաց մէջ ատէպ երևցած «Երկայն», «խոշոր», «Հակայ», «վիթխարի» յօդուածներուն անիմաստ լինելը ըսեր է և թէ զորս կարդալով ա՛ջին յոյսը նուազելուն։ բարին ի զուր վատնելուն։ ուղեղը յոգնեցնելուն։ համար ողբ և կոծ ընելը հասկցուցեր է։

Աւ այս միայն սա հանրածանօթ խօսքը ըսելով բաւականանամք «նախ առնել՝ ապա ուսուցանել»։

Հապա հակասութիւն։ իրաւ խիստ ծիծաղաշարժ է ուրիշ խելացի թաւիթի հոտ կը բուրէ։ մոլի՛ ըրէք։

«Հիմակ-կրմէ-երևցած քննադատութիւնք մեծ մասամբ զուրկ ըլլալով ընտրդ քննադատութենան մը յատուկ եղող քննադատութիւններէն, յաճախ հա-

---

(59)

ՆԷՐԻՄԱ

ՀԵՂԻՆԷ Ց. Մ. ՀԱՃԵԱՆ

ՄԱՍՆ ՁՈՐՐՈՐԻԴ

— Հէյ բարեկամ օրիորդն ինչ վիճակի մէջ է։

— Բարեբաղդաբար վերքը վտանգաւոր չէ, սակայն առ այժմ անզգայ վիճակի մէջ է պատասխանեց և մէկէն ի մէկ խօսքն ընդհատելով հարցուց։

— Ո՞ւր են միւսները։

— Անհոգ եղիր, զանոնք պանրի պարկերու նման կապած կաշկանդած եմ, առ այժմ Երիորդ Մորթընը մտածենք։

Տոքթէօրը զարմացմամբ Մաթիասայ նայելով ըսաւ։

— ինչպէս պարոն կը ճանչնա՞ք զինքը։

— Այո՛ կը ճանչնամ և կարծեմ թէ ըզձեզ ալ պիտի ճանչնամ, այո՛, այո՛, ձեր վիրաբուժական տաղանդը յիշողութիւնս տակաւ կարթնցնէ, կը յիշէք պարոն տոքթէօր, Գէօսթէնմէ հրդեհէ մը երկու ամիս առաջ վիրաւորեալներ ազատեր էին որոնք դուք դարմանեցիք։

Տոքթէորն ուրախութեամբ ձեռքը երկարելով ըսաւ։

— Ոհ պարոն Մաթիաս այժմ ես ալ ըզձեզ ճանչցայ, հապա վաղինակ Տէր ունին ինչպէս է՞։

— Աւա՛ղ, առ այժմ գոցենք, պատմութիւնը երկար է, բարեկամդ իմ անպատճառ պէտք է որ Սիւզանը հօրը տունը փոխադրենք։

— Իմ ալ միտքս այդ էր արդէն և առաջ Բաթնայէն կառք մը բերած եմ սակայն Սիւզանը այս վիճակին մէջ կառքով փոխադրելն անկարելի է։

— Ուրեմն ինչ ընենք։

— Պէտք է գահաւորակ մը գտնել։

— Լաւ, ես կերթամ մօտակայ մատուռին բանաւորներուն գահաւորակի նման բան մը պատրաստել տալով անմիջապէս կառնեմ կուգամ, մինչև վերադարձս կալանաւորներու հսկողութիւնը քեզ կը յանձնեմ։

— Վստահ գնայ, և շուտ վերադարձիր։

Մաթիաս արագօրն ճամբայ ելաւ, և բլուրին ստորոտը դառնալուն, երեք ծառի կոճղերու երեք թամբեալ ձիեր կապուած տեսաւ, ահ ըսաւ մտովի, մարդիզուհոյն ձիերն են, ահա այս գործիս եկաւ, և ձիերէն մէյն վրայ հեծնելով, արշաւանքի դէմ ալ մատրանն կողմը յառաջանալ ոկսաւ։

ՓՈԽԱԴՐՈՒՄ

Տոքթէորը Սիւզանի կանոնաւոր չնչառութիւնը նեսնելով բոլորովին հանդարտեցաւ, սակայն կը խորհէր թէ ինչպէս թրջուած հագուստները փոխելու էր այնպիսի բաց տեղ մը, Սիւզանը քարոյր փոխադրելն գըրեթէ անկարելի էր, առ ժամեայ կերպիւ թէև վայրի կենդանեաց մորթերով զայն պատսպարած էր փոքր ինչ սակայն վերջապէս հարկ էր թրջուած հագուստները փոխել, տոքթէօրն ասոնք խորհելով հանդերձ աչքը վայրկեան մը չէր զատեր կալանաւորաց վրայէն, մարդիզուհին կատաղուհոյ մը նման մերթ ընդ մերթ ոռնալով կը տապալտրկէր, իսկ Մորից կապուած ծառին փակածի նման անշարժ կը կենար, մարդիզուհին Մորիցի հանդարտութիւնը տեսնելով բոլոր զայրոյթը նորա գլխուն թափել սկսաւ։

— Ակլիկար մարդ դուշեց, բոլոր ասոնց պատճառը դու ես, երկու ապուշ ծերերու գերդաստանը դու ես, երկու ապուշ ծերերու գերդաստանը դու ես, ոհ եթէ ես էրիկ մարդ չէիր՝ դէմ կենալ, ոհ եթէ ես էրիկ մարդ ըլլայի, երկուքն ալ չան պէր կը սատկեցընէի։

Մորից առանց պատասխանելու աս նախատանաց նշանացի կերպիւ մարդիզուհոյն նայելով գաղիերէն լեզուաւ ըսաւ՝

— Խելքդ գլուխդ ժողուէ և քաղաքի կերպարան մը դասէ։

— Ակ աւելի ինչ խղճալի վիճակ կուզես որ ունենամ։

— Լաւ միտ դիր ըսածներուս, միքը որ հիմայ մեկնեցաւ, մատրան բանաւորներէն մարդ բերել գնաց եկող մարդիկ զքեզ կը ճանչնան, կը յայտարարես թէ սա վայրենին և միւսը մեր վրայ Ֆարմակեղով զմեզ կողոպտեցին և այսպէս կապեցին և այն խեղճ աղջիկը սպաննել ուզեցին, այդ գիւղացիներն մեզ պիտի հաւատան և անմիջապէս զմեզ պիտի ազատեն։ ալ մնացածը ես իմ վրաս կառնեմ։

Տոքթէորը որ այս խօսակցութեան և ոչ մի բառը կորուսած էր, ոտքի ելնելով յստակ ֆրանսերէն լեզուաւ պատասխանեց։

— Այո՛, եթէ ես ալ այդ զարդանայական խորհուրդը ի գործ դնելու ժամանակ կողում ձեզ։

Մորից այս յայտնութենէն վերջին ատելան սարսափած կարծեց թէ այն վայրենի մարդը նոյն պահուն զիրենք պիտի ըսպաննէ, դողալով աղերսաբերու ձայնով մը ըսաւ։

— Ոհ պարոն ուրեմն զմեզ պիտի խողխողէ՞ք այսպէս կաշկանդուած։

կառակ տարդիւնք մը կունենան... կը յուսահատեցնեն այնպիսի գրիչներ՝ որք եթէ բարեացակամ և անկեղծ քննադատներու հանդիպէին, թերևս Ազգին պատիւ և պարծանք կրնային բերել»։

(Անշուշտ պարոն Վ. Ց. Փ. Երբ սոյն տողերը կարդաց միւոքը եկաւ «օրհնած միթէ եռ կը քնանամ» ի պատուութիւնը)։

Եւ մի՛ քիչ յետոյ Ինչ գրէ կը հաւնիք «անկարողներն են որ կը վհատին»։

Կեցցէ՛ տրամաբանութիւն։

* * *

Շիտակը հիմայ մեր գրականութեան ըսելիք չիկայ, խմբագրապետէն մինչև օգնական խմբագիր, գրքերու հեղինակէն մինչև երկտողեան յօդուածագիր, Աստուծոյ համար իւրեանց պաշտօնին և պարտականութեանց գիտակցութիւն ունին և ամենայն խղճամտութիւն ի գործ կը դնեն։ * * * օրինակի աղագաւ, շատ դիւրին է գտնել սկզբունք չունեցող, շահամոլ, կողմակալ և նուաստ լրագրապետ, անձնամոլ և հանրային օգտին անգիտակ կամ քերականական և գրագիտական պարզ կանոններուն բոլորովին անծանօթ գրիչներ՝ որք իւրեանց իմաստակութեամբ և «բարձր հմտութեամբ» հիւկօյական հովեր կը փչեն, ինքզինքնին իբր Ժիւլ Սիմոն կը ներկայացնեն և վոլդերով, Ռասինով, Պայրընով և այլնով կը յափրանան։ * * արդի՞ւնք՝ 0՝, ՁԼա՞ս է՛՛։ Ճաստին մեծութեան չափը ըմբռնելու կարողութիւնն չունիմք, շատ մեծ դժբաղդութեամբ։

Կըսեմ ու կըսեմ։

Ցորչափ մեր զաւակաց հիմնական ուսում չեմք տար, ցորչափ պարտուց և իրաւանց գիտակցութիւնն ու նախանձախնդրութիւնն չունիմք, ցորչափ գրականութեան դերն ու նշանակութիւնն չեմք հասկնար, պիտի ունենամք այսպիսի խմբագրապետներ, այսպիսի «Օգնական խմբագիրներ», այսպիսի գրիչներ և այսպիսի գնահատողներ ու խրախուսողներ։

Ի՞նչ ընեմք։

Սթափիմք թմրութենէ և դարման տանիմք այս վիճակին։

Ահա ուրիշ ազգեր ժամանակիս յառաջդիմութեան ուղիէն կը վազեն, մենք էլ՞ կրնայի արագութիւնով կը բաւականանամք։

Չեմք կարծեր որ պատճառ մի ունենանք, կամեցողութիւն միայն կը բաւէ։

Բարեկարգեմք մեր վարժարաններն, յօրինելով ծրագրեր ըստ մեր ազգային վիճակի պահանջման։

Բարեկարգեմք մատենադարանը, հասատատեմք խարաններ, ընթերցարաններ, դասախօսութիւններ եթէ չեմք ուզիր որ պատմութիւնը զմեզ անխնայ – և ամենայն իրաւամբ – հարուածէ և ապագայ հայ սերունդը ապշի և մարդկային յաջորդ սերունդն ալ կ'լսուր մեր տգիտութեան և տխմարութեան հեգնական քրքիջ բառնայ արձակելով որոտաղոչ հա՛ հա՛ներ։

Սկիւտար ՑԱՀԱ

ԴԱՎԱՖԵԱՆ ՔԻԹԻԹԻՊԽԱՆԷՍԻ

Օթուզ իւչ սէնէեի միւթէճավուզ թահթը խտարէյի աճիղանէմուզ պուլուն մէշհուր քիւթիւպխանէմիզ, պուտէֆա հէր պիր մի չթէմիլաթ վէ մուամէլաթը.լլա, քիթապճը միւսիւ Վայսը սապրդ մասլահաթկիւզարը Պողոս էֆէնտի Պալէնցին եէտի իտարէսինէ թէրք իթմիշ օլտուղումու, միլլէթտաշլարըմըզա, վէ պիլխասսա միւշթէրիլէրիմիզէ իլան իթմէքլի պէրապէր, էֆէնտիի միւմայիէյհին քիթապճըլըգտա օլան միւճէբրէպլիկի, վէ մահզա նէզաքէթի զաթիլէսի իլէ, քիւթիւպխանէնին շէրէֆ ու իթիպարընը սէքթէտար իթմէտիքտէն մասատա, ահիզլէրի կիպի, հէր պիր ճիհէթլէ միւշթէրիլէրիմիզի խօշնուտ վէ մէմնուն իտէճէկի շիւպհէ ոէն վարէսթէ օլմայլա, պունճա միւտտէթտէն պէրու հագգը ահիզանէմտէ կէօս թէրիլէն էմնիյէթի ու իթիպարըմ, խալէֆիմ միւմայիէյհ Պողոս էֆէնտի հագգընա տախի տէվամ օլունմասընը թէմէննի իտէրիմ։

ՑՈՎՍԷՓ ԴԱՎԱՖԵԱՆ

Տէրի Զիլիէ, 11/23 փետրվար 1892

ՍԱՐԱՖԻՑԵԼԻ

ԴԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

1892 Փեբրվ. 17, սաաթ 4½

Էսկ. Ուս. Միւպէտտէյէ. սէրի Տ		
Տիւն ադչամ գափանը.	20	33½
Պու սապահ աշըլը...	20	33
Էն եիւքսէք Փիեաթ ..	20	34½
Էն աշաղը Փիյաթ....	20	29
Սէրի Ա ....Ի. Լ.	45	87
» Գ .....» »	27	6
» Ս .....» »	19	
Թահվիլաթը Օսմանլիյէ..	77	10
Էն եիւքսէք Փիեաթ...	77	15
Էն աշաղը Փիեաթ ...	77	5
Թասֆիյէ.....	21	
Շըմէնտըֆէր .... Փր	72	75
Օպլիկասիօն Թրամ. գ. Ֆր.	507	
Իսթիլանճ 8 կիւնէ Լ. Օ.	225	
» 1 այա »	450	
Դօնսօլիտ ըէբորու....		
Օսմանլիյէ » .. Ըէբօր		
Շըմէնտըֆէր » .. Տէրօր		
ԱԳՈՒՕՆԼԱՐ		
Իսթանպօլ պունգասը Ի. Լ.	4	15
Սօսիէթէ ժէնէրալ.. »	4	8
» Օթ. չանժ վէկէօր »	4	20
Գրէքի ժէնէրալ օթօմ. Լ. Օ.	7	12½
Թրամվայ.....	6	10
Ըէժի ..... գ. ք.	15	30
ԵՈՒՆԱՆ ՖՕՆՏՕԼԱՐԸ		
Իսթիգրազ 5% .... Ֆր.	325	
» 4% .... »		
Պանգ Նասիոնալ .... »	425	
Լօրիօմ ..... »	125	
ԱԳՃԷ ՖԻՆԱՆՍԱՐԸ		
Օսմ. միր. 100 ղրշ. տան Ղրշ. Փր.		
Սիվ վէճիխլէկ	108	10
Մէթալիք	99	
Պէշլիք	102	
Ամբարզ	103	
Ինկիլիզ լիրասը	110	
Ֆրանսըզ »	87	14
Բօր	89	25
Գարպսն գաեիմէսի ...	9	23
ԳԱՄՊԻՕ		
Լօնտրա	109	30
Փարիս	22	97½
Ֆրանգ		
Ֆիորին	10	71¼
Մարգ		

ԻԼԱՆ

Սապրդ Մամուլդն սահիպի Ա.յվազեան Գէորգ էֆէնտինին պէշ սէնէէն պէրու Գալաթատա Բէրշէմպէ բազարընտա վագը Իբսի խանընտա 1 Նիւմէրօյու մաղազասընտա, ալէա Իզմիր վէ Սազրզ մաստիգալարը, վէ Պողճատա Նէֆիս շարապլարը, վէ գօնեագ, սապօն, եաղ, զէյթին վէ էմսալի պուլունտուրմա, վէ իլի իրաեա բազպէթ պուեուրան շէվամ թրն մէմնուն վէ խօշնուտ օլաճագլարը իլան օլունուր։

ՏՕԳԹ. ԲԱՎԼԻ ԱԼԻՔԵԱՆ

Միտէ, պաղբրսագ, ադ ճիկէր, Փագր իւտ տէմ սբրաճա, զաֆիյէէթի ուսմումիկէ վէ վէրէմ խասթալըգլարընա միւպթէլա օլան մէրիզլէրի սալը, ճիւմաա վէ բազար կիւնլէրի խսթանպօլտա, Կիւմրիւք գարշըսընտա վագը Ալէքեան էֆէնտի, վէ բէնշէնպիհ կիւնլէրի տախի Գրամ գաբուտա, Էրմէնի Բաթրիգխանէսի սօգաղընտա Մանիկեան էֆէնտի չճզախանէլէրինտէ, սապահտան էօյլէէ գատար մուայէնէ իտէճէկի կիպի. միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու խսթիհսալ խլէտիկի թէճարիպի խուսուսիյէէսի սաեէսինտէ, նիհաեէթ տէրէճէէ թէգարրուպ իթմէմիշ օլան վէրէմիլէրին էմրի թէտավիսինտէ մուվաֆֆագըյէթէ մազհար օլմագտա օլտուղու, վէ սալը վէ չարշէնպիհ կիւնլէրի տէ միւհթաճինի մէճճանէէն գապուլ իտէճէկի իլան օլունուր։

20—20

ՆՈՐ
ԲԱՌԱԳԻՐՔ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ՑՕՐԻՆԵԱՑ

ՍԻՄՕՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

Բառ՝ 30,000

Տպագր. Նշան Կ. Պէրպէրեան

Ցիչ ատենէն կաւարտի տպագրութիւնն սոյն նոր ԲԱՌԱԳԻՐՔԻ՝ որ իւր ճոխ պարունակութեամբը, դրական, գիտական բառերով, որոնցմէ ոմանց առջև նոցա Ֆրանսերէն համանշանակներն ևս դրուած են, Հայերէն լեզուի ուսման ընթիր առաջնորդ մը պիտի լինի ամէն անհատի համար։

Բաժնեգինն է 15 դահեկան

Դիմել առ Հեղինակն, Կ. Պոլիս, Էնկի-Զապթիէ, Պէրպէրեան տպարան։

ԼԱՎԸՆԻՐ

ՏԷ

Ֆ. Մ. ԳԼ

Ֆամիլիալար խսթիգպալի նամ չիչ էթի միւթէգապիլէյի թէէմինլէրէ, սէրմ. եէլէր թէչքիլի իչին, Ֆրանսա տէվլէթինին նէզարէթ վէ հիմաեէսի թահթընա իյֆայի մուամէլաթ իյէր։

Շիրքէթին մէրքէզի իտարէսի

Ֆրանսա Լիոն շէհրինտէ Բէրլիալիք սոգագ, Նիւմէրօ 61։

ԹԷՄԻՆ ՕԼՈՒՆԱՆ ՍԷՐՄԱԵԻ

100.000.000 ՖՐԱՆԳ

«Լ'Ամվրիր տէ Ֆամիյ» շիրքէթինին Տէրսաատէթ աճէնթէլիկի, 1884 քեանունի սանի իպթիտասընտան պաշլասը շտրը։

Ֆազլա մալի մաթ եմմագ, վէ շիրքէթէ հիսսէտար եազըլմագ արզըսունտա պուլունան, Տէրսաատէթտէ Գաղէ-Գաբուսունտա Շէյխիլ Իսլամ խանընտա 11 Նիւմէրօյու օտատա մուգիմ աճէնթէսի Թէլլալեան Բարսեղ էֆէնտիէ միւրաճաաթ իթմէլի տիր։

— Միթէ դուք անպաշտպան և անմեղ աղջիկ մը խողխողելու խիղճ ըրի՞ք, բայց ես զձեզ չպիտի սպաննեմ, ոչ, զձեզ սպաննելը ձեզ արժանի պատիժ մը չէ...

— Հապա ինչ պիտի ընէք զմեզ։

— Հիմայ կը տեսնէք։

Տոքթէօրը այս ըսելէ վերջը գետեզրը գտնուած լաստին քով գնաց և նորա պարկերը ամրակուռ իրար կապելով գործածելի վիճակի մը մէջ դնելէ վերջը նախ և առաջ Մարիցը ծառէն քակելով ըրվօլվէր մը հաներց և փողը նորա քունքին վրայ դնելով ըսաւ։

— Առանց ընդդիմութեան ինձ հետևէ, եթէ փոքրիկ շարժում մը ընես, ուղեղդ կը պայթեցնեմ։

Մորից սարսափահար տոքթէօրին հետեւելով լաստին վրայ ելան, որն որ ակիշը ուժգնակի մղելով դիմացի եզրը անցան ուրկէ քարայր մոցնելով Մորիցի ձեռներն ու ոտքերն դարձեալ ամրապինդ կապելէ յետոյ այծերու գոմին մէջ փակեց ապա կարգը եկաւ մարգիզուհոյն որնոր տոքթէօրը զայն փեռուրի մը նման ուսն առնելով առանց դժուարութեան Մորիցի քով փոխադրեց։

— Հիմայ ըսաւ սատանան անգամ զձեզ ասկէ չկրնար ազատել։

Եւ գոմին կաղնեփայտէ դուռը գոցելէ վերջը, դուրսէն չեզակի հաստը կոճղ մը կրթնցուց դրան, այս ամենը կատարելէ վերջը քարայրէն ճերմկեղէն և հագուստ առնելով Սիւզանի քով վերադարձաւ, Սիւզան միշտ իւր անզգայ վիճակին մէջ կը գտնուէր, և ճաապարանօք նորա թրջուած վերայի հագուստները փոխեց, Սիւզան աչքերը բացած էր բայց յայտնի էր որ բոլորտիքը գտնուող առարկայները չէր տեսնէր, այս միջոցին Մաթիաս վերադարձաւ հետը ութ մարդիկ բերած էր որոնց չորսը պատգարակ մը կը կրէին։

— Ինչ վիճակի մէջ է օրիորդը տոքթէօր հարցուց Մաթիաս, պիտի կարենա՞նք փոխադրել։

— Այո, կարելի է կրելիք ցնցումներն օգտակար ըլլան իրեն, ասկէ զատ քիչ շատ վրայի թրջուած հագուստներն փոխեցի և հաւաստի եմ որ երբ զգայնութիւնը վերըստանայ, կրած ցնցումէն և հօրը ներկայութենէն խելագարութիւնը բոլորովին բոյժ գտնէ։

Մաթիաս այս յայտարարութենէն բոլորովին զարհուրած գոչեց,

— Ինչպէս օրիորդ Սիւզան խելագարած է։

— Այո, ըսաւ տոքթէօրը տխրութեամբ խեղճ աղջիկը սոսկալի տոչորումէ մը ջղատելով խելագարեցաւ, առ այժմ զինքը առանց շարժելու պատգարակը փոխադրել ջանանք։

Տոքթէօրը այս ըսելէ յետոյ գնաց ասկողին մը և բարց մը բերելով պատգարակին մէջ շտկեց և երկու բանւորներու տալակցութեամբ տոքթէօրն ու Մաթիաս Սիւզանը յուշիկ կերպով վերցնելով պատգարակին մէջ դրին, այս գործողութիւնը լմննալէ վերջը Մաթիաս կալանաւորներուն գտնուած կողմը դառնալով զանոնք հոն չտեսնելուն զարմանօք տոքթէօրին հարցուց։

— Բարեկամդ իմ, ո՞ւր են միւսները։

Տոքթէօրը զայն մէկ կողմ տանելով, քիչ առաջ Մորիցի յղացած սատանայական խորհուրդը պատմելով, նոյնէն յառաջ գալիք հետևանաց առաջքն առնելու համար զանոնք քարայրին գոմին մէջ փակելը պատմեց։

— Շատ աղեկ ես ըրեր, հիմայ ինչ պիտի ընենք։

— Մը՞ Մորիցը կը ճանչնա՞ս։

Հապա, նորին վսեմութեան մտերիմ բարեկամներուն մին ըլլալու պատիւն ունիմ։

— Ա՛հա այդ աղէկ։

Տոքթէօրը բանւորներէն մին կանչելով ըսաւ,

— Ընկեր, այս սարին ետևի քառուղին գիտե՞ս։

— Նորաչէն մատուռէն վար գիտեմ։

— Հոն կառք մը կսպասէ, կառապանին քովը տղայ մը կայ, անունը Սակաթա է, անոր ըսէ որ կառքը հոս թող բերէ եթէ առարկութիւն մը ընէ, ըսէ որ վարպետ Բալուքան այսպէս պատուիրեց։

Բանւորը որ հուժկու երիտասարդ մ'էր, վազելով կառքը բերելու գնաց։

— Հիմայ ըսաւ տոքթէօրը Մաթիասայ պատգարակը առաջէն թող ճամբայ ելնէ, մենք ալ հետևանց կալանաւորներուն հետ իրենց կը հետևինք։

— Ես պէտք է որ պատգարակին հետ գտնուիմ ըսաւ Մաթիաս, հայրը որ տարաբաղդ աղջիկը մեռած կը կարծէ, մէկէն ի մէկ զայն այս վիճակին մէջ տեսնելով կարելի է որ խեղճ ծերունոյն դժբաղդութիւն մը պատահի. նախապէս պէտք է զգուշութիւններ ձեռք առնել։

— Պէտք է գիտնաս որ Հնդկաստանի նա մանաւանդ Բաթնայի մէջ, ամեն քարդ գիս Բարիեա մը կը կարծէ և ըստ այնմ գիս հալածելու հակամետ են, ընդհակառակը այն անզգամները բարձր դասու կը վերաբերին և մարգիզուհոյն մէկ ակնարկը բաւական է գիս ձերբակալել տալու, բանտարկուիլն հոգս չէ, միայն թէ ժամանակ վատնելով խոյս չըտան։

(Շարունակ.)